

משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף אמנויות
הפיקוח על הוראת המוזיקה

**התאמת תכנית הלימודים למדיניות
הלמידה המשמעותית
תחום דעת: מוזיקה לכל המגזרים
החל משנה"ל תשע"ה**

מאי 2014

(עודכן באוגוסט 2014 באישור יו"ר ועדת מקצוע)

מגמת המוזיקה - מטרות כלליות:

מגמת המוזיקה מיועדת לתלמידים שרואים במוזיקה תחום עניין מרכזי, והמבקשים לרכוש בתחום זה כלים מעשיים ועיוניים. הלימודים במסגרת מגמת המוזיקה יאפשרו פיתוח כישורי התלמידים כמאזינים, כמבצעים וכיוצרים, תוך חשיפה לקשת מגוונת של תרבויות וסוגות מוזיקליות.

מטרות מגמת המוזיקה ותרומתה באות לידי ביטוי במספר מעגלים:

מעגל הפרט: פיתוח כישוריו המוזיקליים של תלמיד המגמה כמאזין, כמבצע וכיוצר; וחשיפתו למגוון סגנונות, סוגות (ז'אנרים) ויצירות, תוך הבנת ההקשר האנליטי, ההיסטורי/תרבותי והאינטרדיסציפלינרי הרלוונטי לכל תחום.

מעגל הכתה/המגמה: יצירת קהילה מקצועית תומכת, המאפשרת דיאלוג ואינטראקציה מוזיקליים בין כלל לומדי המוזיקה הצעירים בבית הספר בכל הכיתות והשכבות במגמה.

המעגל הבית ספרי: א. תרומה לכלל בית הספר והעשרתו באמצעות נוכחות פעילה ומשמעותית של המוזיקה בחיי היומיום, באירועים בית ספריים שונים ובטקסים.

ב. יצירת זיקות גומלין בינתחומיות בין המוזיקה לבין תחומי הדעת האחרים הנלמדים

בבית הספר (ובכלל זה האמנויות השונות).

מעגל הקהילה: תרומה לקהילה הסובבת ע"י נוכחות משמעותית של תלמידי המגמה והרכבי הביצוע הפועלים בה בפעילות הקהילתית ובאירועים קהילתיים, הן בשגרה והן באירועים מיוחדים.

הלימודים במגמת המוזיקה מתקיימים בהיקף של 5 יח"ל, להן ניתן גם להוסיף "רסיטל גמר" חיצוני בהיקף של 3 / 5 יח"ל או "רסיטל קומפוזיציה" בהיקף של 5 יח"ל, בהתאם לחוזר מפמ"ר.

רציונל

תכנית הלימודים הארצית במוזיקה היא חדשה יחסית וצומחת בהדרגה במגמות המוזיקה בתיכון בשלוש השנים האחרונות תוך שיתוף מלא של רכזי מגמות המוזיקה והמורים האחראים ליישום התכנית בכיתות הלימוד. התכנית עברה תהליך של איסוף משוב, בדיקת בחינות, קבוצות מיקוד והפקת לקחים במשך כל שלוש השנים מאז פרסומה. בכך היא הולמת לנדרש ע"י צוות היישום המשרדי לתכניות לימודים, ומתאימה למדיניות הלמידה המשמעותית.

כבר בתכנית הלימודים החדשה שהתפרסמה ב-2011 חולקו הלימודים לליבת יסוד וללימודי בחירה:

"מהמאחד למייחד" - תכנית הלימודים תורכב מליבת יסוד משותפת לכל המגמות

ומלימודי בחירה לפי אופי המגמה. מרכיבים אלו יעשירו את התלמידים הן על יסוד

בסיס משותף והן על יסוד בחירה:

א. **ליבת יסוד** - לכל המגמות תהיה ליבת יסוד משותפת שמטרתה כפולה:

(1) להבטיח תשתית שבאמצעותה יתוודעו התלמידים ליסודות האסתטיים

והמיומנותיים של אמנות המוזיקה; (2) ליצור מכנה משותף בין כלל תלמידי

מגמות המוזיקה בישראל כבסיס אפשרי לדושיח ביניהם.

ב. **לימודי בחירה** - לכל המגמות תהיה אפשרות בחירה בהתאם לסוגי המוזיקה

והסוגות שבהם המגמה מבקשת להתמקד. כמו כן תתאפשר מידה מסוימת של

גמישות בבחירת התקופות, הסוגות והסגנונות שיידונו במסגרת לימודי החובה.

(מתוך תכנית הלימודים, עמ' 16)

בהצעה המצורפת רצונו להרחיב ולאפשר בחירה של נושאים שונים (מתוך מבחר נתון) גם בתחום לימודי הליבה.

תחום התוכן כולל היבטים עיוניים, ביצועיים, יצירתיים והיבטים של מיומנות. מטבע הדברים אופני ההוראה, הלמידה וההערכה (הל"ה) הם שונים ומגוונים:

הלימודים יכללו היבטים **עיוניים וביצועיים** גם יחד.

• **קשרים בין לימודים עיוניים ובין מיומנויות ביצוע** - תכנית הלימודים במגמה

תכלול מגוון של התנסויות ואפיקי למידה (האזנה, ביצוע ויצירה) וזאת במסגרת של

שיעורים עיוניים ומעשיים. יש להבטיח זיקה משמעותית בין הלימודים העיוניים,

לימודי המיומנויות ולימודי הביצוע וכן התאמה בין כל אחד מסוגי הלימוד לאופי

המגמה ולתחומי התמחותה.

• **ביצוע כלי או קולי** - יהיה רכיב יסוד וחלק אינטגרלי מלימודי המוזיקה במגמה. ההתנסות בביצוע תזמן לתלמידים (1) היכרות בלתי אמצעית עם המוזיקה בהיבט מעשי-מיומנותי; (2) חוויה משותפת בעת הביצוע המשותף; (3) הפנמה ויישום "הלכה למעשה" של הערכים, התכנים ודרכי החשיבה שהתלמידים פגשו במקצועות העיוניים. מטרה שלישית זו תושג רק בתנאי שתובטח זיקה של ממש בין הלימודים העיוניים ללימודי הביצוע.

במהלך שלוש שנותיה של המגמה יש להקפיד ולקיים מספר קונצרטים בהשתתפותם של הרכבי הביצוע של המגמה. נוסף לכך יתקיים קונצרט גדול לכבוד תלמידי כיתה י"ב המסיימים את לימודיהם בבית הספר.

(מתוך תכנית הלימודים, עמ' 16-17)

בתחום המוזיקה ישנו מרכיב משמעותי של התנסות מעשית ויצירתית ולכן אנו ממליצים לחלק את תכנית הלימודים ל**לימודי ליבה** בהקף של 3 יח"ל (60%) ו**לימודי בחירה** (הכוללים גם את ההתנסות בביצוע) בהקף של 2 יח"ל (40%). אנו ממליצים על הערכה חיצונית ללימודי הליבה, ועל הערכה פנימית ללימודי הבחירה. חלוקה זו מתאימה לסעיף 1.4 במסמך הטמעת התכנית הלאומית ללמידה משמעותית.

תכנית ההלימה דורשת לצמצם את החומר כדי להתאימו באופן הולם לשעות הלימוד. צמצום החומר במוזיקה נעשה באופן חדשני, לא על ידי דילול נושאי לימוד, אלא על ידי התאמת כמות הנושאים לבחירה. (הנושאים המפורטים בעמ' 10).

הערה: תלמידי י"א וי"ב בשנת הלימודים תשע"ה ותלמידי י"ב בשנת הלימודים תשע"ו ישלימו בשנים אלה את התכנית על פי חוזר מפמ"ר תשע"ד, בהסתמך על כך שתכנית זו קרובה מאד לתכנית ההלימה המוצעת כאן, הן בתכנים, הן באפשרויות הבחירה והן בדרכי הל"ה (הוראה, למידה, הערכה).

מטרות התכנית (מתוך תכנית הלימודים עמ' 16-17)

תכנית הלימודים במגמת המוזיקה תשקף קשת מגוונת של תרבויות מוזיקליות, סגנונות וסוגות (ז'אנרים). לכל מגמת מוזיקה בכל בית ספר הרשות לעצב גוון משל עצמה בתמהיל שיכלול, בדגשים שונים, מוזיקה אמנותית ("קלאסית"), מוזיקה פופולרית ומוזיקה עממית (ממורשת קהילות ישראל, עמי האזור ותרבויות שונות בעולם). בכל מגמה יהיה רכיב יסוד מסוים של מוזיקה אמנותית-קונצרטית ("קלאסית") ולצדו קשת של תרבויות וסוגות מוזיקליות לבחירה. חשיבותו של רכיב היסוד היא, בין השאר, במערך המקיף והשיטתי של מושגים, שיטות הוראה ומתודות שהתפתחו סביבו. מערך זה יקנה תשתית מיומנויות איתנה לכלל התלמידים, גם אם אחר כך יבחרו להתמקד או להתמחות בסוגי מוזיקה אחרים.

מפרט התכנים

תכנית הלימודים בכל מגמה תכלול את התחומים האלה:

- **תרבויות המוזיקה** (תולדות המוזיקה, ספרות המוזיקה)
- **תורת המוזיקה** (תאוריה, הרמוניה, פיתוח שמיעה וסולפז')
- **נושא בית ספרי לבחירה**
- **הרכבי ביצוע**

תחומי לימוד עיקריים יי- י"ב:

הרכבי ביצוע	נושא בית ספרי	תורת המוזיקה	תרבויות המוזיקה
		הרמוניה, תאוריה, פיתוח שמיעה וסולפז'	תולדות המוזיקה ספרות המוזיקה: ניתוח, היסטוריה, רפרטואר
(20% מהציון הכללי)	(20% מהציון הכללי)	(30% מהציון הכללי)	(30% מהציון הכללי)

טבלה כללית- תכנית לימודים, שעות לימוד, דרכי היבחנות בחט"ע-

בהלימה ל"מדיניות הלמידה המשמעותית" אפריל-מאי 2014

וליישום לתלמידי י' החל מתשע"ה

פרקי בחירה		ליבה- פרקי חובה	
<p>40% { נושא בית ספרי והרכבי ביצוע</p>		<p>60% { בסיס הידע והמיומנות של תחום הדעת- תורת המוזיקה ותרבויות המוזיקה</p>	תכנית לימודים
סה"כ 21 שי"ש מינימום לתלמיד	9 שי"ש	12 שי"ש	מינימום שעות שנתיות לתלמיד
סה"כ 5 יח"ל	2 יח"ל (1+1)	3 יח"ל	חלוקה ליח"ל
הערכה פנימית- בית ספרית		הערכה חיצונית - בחינת בגרות ארצית בסוף י"ב	דרכי הערכה / היבחנות

**החומרים המופיעים ב"ליבה-פרקי חובה", והתאמתם למסמך
"התאמת תכניות הלימודים בתחומי הדעת למדיניות הלמידה
המשמעותית", צוות היישום המשרדי לתכניות לימודים, מרץ 2014**

1. החומרים המכונים "תיאוריה" ומושגי יסוד בתרבויות המוזיקה הם **"מושגים בסיסיים המהווים את השפה של תחום הדעת"** ו-"**תכנים ומיומנויות המהווים דרישת קדם ללמידת תכנים ומיומנויות אחרים**" (מתוך תכנית הלימודים עמ' 8) תהליך הלמידה של חומרים אלה יסתיים עד לסוף כיתה י'.
אנו ממליצים לערוך מבחן מסכם פנימי על חומרים אלה, שציונו ישוקלל בציון ההגשה הבית ספרי של בחינת הבגרות "ליבה-פרקי חובה במוזיקה-3 יח"ל".
2. התחומים "תרבויות המוזיקה", ו"תורת המוזיקה" (הרמוניה, פ"ש, סולפג'), הם **"ליבת הידע של תחום הדעת"** ובהם נלמדים **"סוגות עיקריות, תהליכים בולטים, תופעות מרכזיות, תקופות חשובות, טקסטים קאנוניים"** (מתוך תכנית הלימודים עמ' 8) ובהם גם נרכשות **"מיומנויות עיקריות בתחום הדעת"** (שם).
תהליך הלמידה של חומרים אלה יתרחש ברובו בכיתות י"א – י"ב והם יהוו את המרכיב המרכזי של החומר ממנו יורכב השאלון "ליבה-פרקי חובה במוזיקה-3 יח"ל".
3. הרכבי הביצוע
מיומנויות הביצוע הן **"מיומנויות עיקריות בתחום הדעת"** (שם) ואותן ניתן לרכוש רק תוך תהליך מעשי של השתתפות בהרכבי ביצוע, בהדרכה מקצועית צמודה (לפירוט- ר' "מוזיקה-תכנית לימודים לחטיבה העליונה", אגף לתכניות לימודים, 2011, עמ' 36-38).
יישומו הפרטני של חלק זה לגבי כל תלמיד הוא באחריות ובבחירת רכוז מגמת המוזיקה, חלק זה מופיע במסגרת **"פרקי הבחירה"**, וההערכה היא בית ספרית.
4. "הנושא הבית ספרי" **"ייבחר ויעוצב על ידי סגל המגמה ויבטא את תחומי המוזיקה שהמגמה מבקשת להדגיש ולהרחיב"** ("מוזיקה-תכנית לימודים לחטיבה העליונה", אגף לתכניות לימודים, 2011, עמ' 39).
  - מהם המשלבים בין חומרים מתוך פרקי הבחירה לבין הרחבה והעמקה של נושאים מתוך הליבה-בסיס הידע והמיומנויות ("התאמת תכניות הלימודים בתחומי הדעת למדיניות הלמידה המשמעותית", חלופה ג', נספח 1, עמ' 14)
  - מהם המהווים בחירה מתוך "סל נושאים רחב"- היקף גדול של נושאים המוצעים לבחירת רכוז מגמת המוזיקה, (שם, חלופה ה', נספח 1, עמ' 15)
  - אין בהצעות אלו משום תכתיב או תחליף לחשיבה אוטונומית שתתבצע במגמות. חלק זה מופיע במסגרת **"פרקי הבחירה"**, וההערכה היא בית ספרית.

פריסת תכני הלימוד לאורך שנות הלימוד

בְּרוּד – התכנית הקודמת. ללא צבע – לימודי הליבה של התכנית המוצעת, שגם בהם יש בחירה.
 בירוק – לימודי הבחירה להערכה פנימית.

מספר שעות לימוד	יחידה בית ספרית (נושא בית פרי והרכבי ביצוע)	מספר שעות לימוד	תורת המוזיקה (תאוריה, הרמוניה פיתוח שמיעה וסולפז')	מספר שעות לימוד	תרבויות המוזיקה (תולדות) + ספרות: ניתוח, הסטוריה, רפרטואר)	כיתה
1 ש"ש 2 ש"ש	נושא לבחירת המגמה הרכבי ביצוע	2 ש"ש	תאוריה, פיתוח שמיעה וסולפז'	2 ש"ש	מבוא וסקירה כללית מהעת העתיקה ועד ראשית המאה ה-21 מושגי יסוד וסקירה (ראו קובץ נפרד)	י"
1 ש"ש 2 ש"ש	נושא לבחירת המגמה הרכבי ביצוע	2 ש"ש	הרמוניה, פיתוח שמיעה וסולפז'	2 ש"ש	המוזיקה האמנותית ('קלאסית'), שתי תקופות לפי בחירה: - ימי הביניים - רנסאנס - בארוק - קלאסיקה - רומנטיקה נושא אחד לבחירה (מן הרשימה בעמ' 10 : סעיפים 1-5 / 7-9)	י"א
1 ש"ש 2 ש"ש	נושא לבחירת המגמה הרכבי ביצוע	2 ש"ש	הרמוניה, פיתוח שמיעה וסולפז' (יחידה מתקדמת)	2 ש"ש	המאה ה-20 ועד ימינו "כאן ועכשיו" (תחום אחד לבחירה) - המוזיקה האמנותית במאה ה-20/21, כולל מוזיקה ישראלית - המוזיקה הפופולרית במאה ה-20/21, כולל מוזיקה ישראלית נושא אחד חובה לבחירה (מן הרשימה בעמ' 10 : סעיפים 6 / 9)	י"ב
9 ש"ש		6 ש"ש	2 יח"ל : 1 יח"ל חיצונית + 1 יח"ל פנימית	6 ש"ש	2 יח"ל חיצוניות	סה"כ יחידות
	2 יח"ל פנימיות			3 יח"ל חיצוניות		

ליבה 3 יח"ל – פרקי חובה- פירוט

כיתה י' תורת המוזיקה- 2 ש"ש- תאוריה**, פ"ש וסולפז' תרבויות המוזיקה-2 ש"ש- מושגי יסוד** וסקירה	תכנית לימודים ומינימום שעות לימוד (לתלמיד*) לפי כיתות
כיתה י"א תורת המוזיקה- 2 ש"ש - הרמוניה, פ"ש וסולפז' תרבויות המוזיקה-2 ש"ש- נושא אחד לבחירה מתוך הרשימה	
כיתה י"ב תורת המוזיקה- 2 ש"ש- הרמוניה, פ"ש וסולפז' תרבויות המוזיקה- 2 ש"ש- נושא אחד לבחירה מ"המאה ה-20 ועד ימינו"	
מועד אחד לבחינת בגרות ארצית בסוף י"ב	דרכי היבחנות חיזונית

* רכז המגמה יכול להציע חלוקה פנימית אחרת של שעות הלימוד ע"פ פרופיל התלמידים במגמה.

** לרכז המגמה מומלץ לערוך בחינה מסכמת בסוף כיתה י' על חומרי תאוריה ומושגי היסוד. את הציון ניתן לשקלל בציון הגשה בית ספרי לבחינת הבגרות הארצית "ליבה- פרקי חובה במוזיקה".

פרט לסקירה (מומלץ בכיתה י'), **יש לבחור נושא אחד להעמקה** בתרבויות המוזיקה (מומלץ בכיתה י"א) - מסעיפים 1-5 / 7-9 **ופרק מ"המאה ה-20 ועד ימינו"** (מומלץ בכיתה י"ב) **חייב להיות סעיף 6 / 10.**

(במקום 4 בעבר)

1. ימה"ב
2. רנסנס
3. ברוק
4. קלאסיקה
5. רומנטיקה
6. מאה 20
7. אופרה
8. מוזיקה יהודית אמנותית
9. מוזיקה אמנותית בישראל
10. רוק ופופ

תרבויות המוזיקה

מטרות יסוד

עיון וניתוח

הקשר תוך-מוזיקלי: מרכיבים מוזיקליים ומאפיינים סגנוניים

- התלמיד יפתח בהדרגה כלים לניתוח יצירה מוזיקלית, כולל תיאור מרכיביה הבולטים ודרכי טיפול אופייניות לסגנון וליוצר (לדוגמה: מאפייני צורה, מקצב, מרקם, מלודיה, הרמוניה, דינמיקה, גוון/תזמור, פתוח תמטי).
- התלמיד יוכל לבחון ולתאר את הטיפול במרכיבים השונים של היצירה, הן כשלעצמה והן בהתייחסות כללית ליצירות אחרות מאותו סגנון, תקופה או ז'אנר.

הקשר חוץ מוזיקלי: מוזיקה בתרבות זמנה

התלמיד יוכל לזהות ולהסביר מאפיינים סגנוניים ביצירה נתונה בהקשר תרבותי והיסטורי בסיסי (כגון: נסיבות חיבור, מאפיינים רלוונטיים מתחומי האסתטיקה/החברה/הדת/המדינה וכיו"ב). התלמיד יוכל גם לתאר את הפונקציה שמילאה היצירה המוזיקלית בזמנה.

הקשר אינטרדיסציפלינרי: מוזיקה בזיקה לאמנויות ולדיסציפלינות אחרות

- התלמיד יוכל לבחון ולהעריך כיצד תהליכי יצירה ועקרונות מארגנים מטופלים במוזיקה, ולהשוותם לתהליכים/עקרונות המתקיימים באמנויות האחרות.
- התלמיד יוכל להצביע על קשרים ויחסי גומלין המתקיימים בין מוזיקה ובין דיסציפלינות אחרות, שאינן בתחום האמנות, וזאת באמצעות חשיפתו להיבטים נבחרים ביצירות/סגנונות/יוצרים, המאפשרים זיקה בין התחומים.

זיקות גומלין בין טקסט/רעיון פואטי ומוזיקה:

- התלמיד יוכל להצביע על זיקות גומלין בין המרכיבים המוזיקליים ובין מרכיבי היצירה האחרים כמו טקסט, רעיון פואטי וכדומה, ולבחון את האמצעים לביטויין, כגון: ציור בצלילים, לייטמוטיב, או עיצוב פסיכולוגי ודרמטי של דמויות ומצבים (כמו בשיר ובאופרה).

הערכה וביקורת

- **ביחס ליצירה:** התלמיד יוכל להעריך בחירות שעשו מלחינים במסגרת יצירותיהם, על רקע האפשרויות והאילוצים שרווחו בזמנם.
- **ביחס לביצוע:** התלמיד יוכל להשוות בין ביצועים שונים, להעריך אותם, ולזהות תפיסות אינטרפרטיביות שעומדות בבסיסן.

ביצוע ויצירה

- התלמיד יתייחס לידע היסטורי, לערכים אסתטיים ולעקרונות תיאורטיים שנלמדו בשיעורים העיוניים, ויישם את היבטיהם הרלוונטיים גם בעת פעילותו המעשית, כגון: ביצוע, אלתור, עיבוד, או הלחנה.

מקצועות תרבויות המוזיקה (תולדות המוזיקה, ספרות המוזיקה):

לימודי תרבויות המוזיקה יכללו את התחומים המסורתיים של 'ספרות המוזיקה' ו'תולדות המוזיקה', ולצידם ניתן יהיה להוסיף (במסגרת לימודי הנושא הבית ספרי) שיעורי בחירה שונים, העוסקים בתרבויות מוזיקליות וסוגות (ז'אנרים) מרחבי העולם.

מתכונת ההוראה והזיקה בין התחומים יהיו נתונים לשיקול דעת סגל ההוראה במגמה: ניתן יהיה ללמוד את תחומי 'תולדות המוזיקה' ו'ספרות המוזיקה' בצורה אינטגרטיבית הדוקה, כשיעור יחיד מורחב; או, לחליפין, כשני תחומים המקיימים סדר יום משל עצמם. בכל מקרה, יש לשאוף לקיום זיקה ראויה בין התחומים בכל ואריאציה שתיבחר.

גם בתחום זה, תתאפשר בחירה נרחבת של המגמות בתקופות ובתכנים, וזאת לצד גרעין קבוע, שיהווה ליבה ארצית המשותפת לכל התלמידים ובכל המגמות.

להלן התפלגות הנושאים:

א. מושגי יסוד וסקירה – יאפשר לתלמיד להתוודע ברמה בסיסית אל סוגי המוזיקה העיקריים וסוגותיה; אל תרבויות המוזיקה העיקריות מרחבי העולם ומקומה של המוזיקה בתוכן; אל התקופות העיקריות במוזיקה האמנותית-קונצרטי, ואל הזרמים העיקריים שעיצבו את תקופתנו.

ב. המוזיקה האמנותית-קונצרטי - תקופות לבחירה – ע"פ בחירת סגל המורים במגמה. לימודי התקופות שנבחרו יכללו הן את ההקשרים ההיסטוריים והתרבותיים של התקופה ('תולדות המוזיקה'), והן היכרות עם צורות, מבנים/תהליכים, יצירות ויוצרים האופייניים לתקופה ('ספרות המוזיקה').

המוזיקה האמנותית-קונצרטית: פירוט היחידות (תקופה/ נושא) לבחירת המגמות

הגדרת התחום

יחידה זו מתייחסת למוזיקה האמנותית האירופית למן קיומו של כתב תווים בימי הביניים ועד לתחילת המאה העשרים, וזאת בהתפלגות לתקופות היסטוריות, מרכזים תרבותיים, ז'אנרים, יוצרים ויצירות. במסגרת לימוד יחידה זו הלומדים יתמצאו ברצף ההיסטורי-אסתטי של תולדות המוזיקה המערבית ויצביעו על הקשרים העיקריים בין המוזיקה לבין ההיסטוריה, התרבות והאמנות של כל תקופה ותקופה. התלמידים יזהו את המרכיבים המוזיקליים והמאפיינים הסגנוניים של התקופות/המרכזים/היוצרים העיקריים שיילמדו, ויתוודעו לתרומתם להתפתחות המחשבה המוזיקלית – הן במערב והן בכלל.

פירוט היחידות (תקופה / נושא)

הערה: פירוט זה מצביע על התוויית הדרך של תכנה"ל ולאורה כתבו את הספר "תולדות המוזיקה מימי הביניים עד המאה העשרים" בהוצאת מט"ח, אך לא בהתאמה מוחלטת.

לכן, אין פירוט זה מהווה הוראה פרקטית ללמידה.

ימי הביניים

- המוזיקה בתרבות ובהגות של ימי הביניים
- המוזיקה הגרגוריאנית: התפילות המרכזיות (מיסה, אופיס), המודוסים
- הרפרטואר הגרגוריאני והרחבתו (טרופוסים וסקוונצות)
- ראשית הרב-קוליות (האורגנום לסוגיו, דיסקנט, קלאוזולה, מוטט)
- מוזיקה חילונית חד-קולית: טרובדורים וטרוברים
- המאה ה-14 בצרפת ובאיטליה

הרנסאנס

- ה"רנסאנס" בהקשר תרבותי-כללי
- מאפייני המוזיקה של הרנסאנס והקשרם לרוח התקופה ולאמנות התקופה
- מוזיקה דתית ומוזיקה חילונית ברנסנס: מאפיינים, שימושים, ז'אנרים עיקריים (מוטט, מיסה, מדריגל, שנסון, ריקודים וכו')
- הפוליפוניה ברנסנס: מבנים ומאפיינים עיקריים
- מרכזים עיקריים ומאפייניהם (ארצות השפלה, צרפת, איטליה)
- יחסי מילה וצליל במוזיקה הקולית ברנסאנס
- היכרות עם יצירות מופת בולטות, יוצריהן ומאפייניהן הסגנוניים

הבארוק

- הבארוק באמנויות : מקורות ומאפיינים
- מאפייני מוזיקת הבארוק והקשרם לרוח התקופה ולאמנות התקופה
- האופרה והאורטוריה בבארוק ; מבנים ווקאליים אופייניים (רציטטיב, אריה, אריה דה קאפו)
- המוזיקה הכלית (כז'אנר עצמאי) : הכרת כלי הנגינה האופייניים לתקופה, האידיאל הצלילי, הז'אנרים הבולטים ומאפייניהם (הסוויטה וריקודיה, הסונטה לסוגיה, הקונצ'רטו והקונצ'רטו גרוסו וכו')
- הפוליפוניה בבארוק : מבנים ומאפיינים עיקריים (תוך התמקדות בפוגה)
- המוזיקה הדתית בבארוק (כולל חידושי המוזיקה הלותרנית : כוראל, קנטטה וכיו"ב)
- מרכזים עיקריים ומאפייניהם (איטליה, צרפת, גרמניה, אנגליה)
- היכרות עם יצירות מופת בולטות, יוצריהן ומאפייניהן הסגנוניים

הקלאסיקה

- ה"נאורות", מאפייניה והשפעתה על החברה, התרבות, האמנות והמוזיקה
- מאפיינים מוזיקליים של תקופת ה"נאורות"
- יחסי יוצר-קהל בחברה הבורגנית-אזרחית החדשה
- הקלאסיקה הוינאית ומאפייניה
- הסונטה, הסימפוניה, הקונצ'רטו והאופרה בקלאסיקה הוינאית
- היכרות עם יצירות מופת בולטות, יוצריהם ומאפייניהן הסגנוניים

הרומנטיקה

- המאה ה-19 : תמורות ומהפכות ; מאפייני התקופה הרומנטית
- המוזיקה של המאה ה-19 : הקשרים לרוח התקופה ולמאורעותיה העיקריים, חלוקה לתקופות-משנה, מרכזים, אסכולות
- המיניאטורה הרומנטית : מה"ליד" ועד קטע-האופי הכלי
- מוזיקה "תוכניתית" ומוזיקה "אבסולוטית" במאה ה-19, רעיון שילוב האמנויות ו"יצירת האמנות הכוללת"
- הרומנטיקה הלאומית, הרומנטיקה המאוחרת והמעבר למאה העשרים
- היכרות עם יצירות מופת בולטות, יוצריהם ומאפייניהן הסגנוניים

המוזיקה האמנותית במאה העשרים

- המאה העשרים כתקופה של שינויים רדיקליים בחברה, בתרבות, בתפישה ובמחשבה; תחנות עיקריות בהיסטוריה של המאה העשרים והשלכותיהן על האמנות והתרבות
- מגמות עיקריות באמנות במאה העשרים והשלכותיהן על המוזיקה
- חידושים עיקריים במוזיקה של המאה העשרים: הארגון הצלילי (סולמות, מודוסים, סריות), תפיסת הזמן (המשקל, הריתמוס), גוון (תזמור, הפקות צליל לא קונבנציונליות, הצבע כיסוד מארגן, תפישת הצליל במוזיקה אלקטרו-אקוסטית ממוחשבת), התיווי (מסורתי, אליאטורי, גראפי)
- מיון לזרמים מרכזיים, והגדרת תקופות משנה, מרכזים, אסכולות (כגון: אימפרסיוניזם, אקספרסיוניזם, פרימיטיביזם, דאדא, דודקפוניה וסריאליזם, פולקלוריזם, ניאו קלאסיקה וניאו-רומנטיקה, אוואנגרד, הפוסט-מודרניזם, מינימליזם, מוזיקה קונקרטיבית ואלקטרו-אקוסטית)
- המוזיקה האמנותית והמוזיקה הפופולארית במאה העשרים: יחסי גומלין
- המוזיקה האמנותית בישראל: שורשים, התפתחות, ציוני דרך עיקריים. השפעות הזרמים העולמיים על המוזיקה בישראל
- היכרות עם יצירות ישראליות בולטות, יוצריהם ומאפייניהן הסגנוניים

המוזיקה הפופולארית במאה העשרים

- המוזיקה הפופולארית: הגדרות המושג, הגדרות הסוגה. תפקידיה החברתיים של המוזיקה הפופולארית
- שורשי המוזיקה הפופולארית; תחנות עיקריות בהתפתחותה
- הטכנולוגיה והמוזיקה הפופולארית: התפתחות ויחסי גומלין
- מיון לזרמים מרכזיים, תקופות ומרכזים, כגון:
ג'אז: מקורות הג'אז, רגטיים, דיקסילנד, סווינג, בי-בופ, קול, פאנק, פיוז'ן, וכו'.
פופ ורוק: תחנות מרכזיות בהתפתחות ה"פופ", קאוונטרי, ריתמ'ניבלוז, רוק, פיוז'ן, רוק מתקדם, ניו-אייג', ראפ וכו'
לטינו: מקורות ואיפיונים, סמבה, סלסה, בוסה נובה, וכו'
- המוזיקה האמנותית והמוזיקה הפופולארית במאה העשרים: יחסי גומלין
- המוזיקה הפופולארית בישראל: שורשים, ציוני דרך עיקריים. השפעות הזרמים העולמיים על המוזיקה בישראל
- היכרות עם יוצרים ישראלים בולטים ומאפייניהם הסגנוניים

תורת המוזיקה

הגדרת התחום

התחום מקיף את תחומי התיאוריה, ההרמוניה, פיתוח השמיעה והסולפג'. תחומי יסוד אלו מקנים בסיס לאוריינות מוזיקלית, ידע ומיומנויות לפענוח מושכל של טקסט מוזיקלי כתוב או מושמע; ומאפשרים לימוד והפנמה של מרכיבי המוזיקה העיקריים ותופעות מוזיקליות מרכזיות.

בהוראת התחום יש לזכור שהמוזיקה מושתתת בראש ובראשונה על חוויה צלילית. ולכן אין מקום לבודד את המקצועות התיאורטיים, אלא להקפיד על דרכי הוראה אינטגרטיביות; כאשר כל אלמנט הנלמד, נחוה תחילה כתופעה צלילית ורק לאחר מכן מעוגן בהסבר ובהגדרה מן ההיבט התיאורטי-עיוני.

את המסקנות והתובנות הנרכשות בשיעורים אלו יש לקשר ולשלב באופן עקבי ושיטתי בחומרי הלימוד במקצועות "תרבויות המוזיקה", וע"י כך לסייע בהבנת החומר המוזיקלי הנלמד בשיעורים אלו; כמו גם בשיעורי הביצוע המעשיים, תוך יצירת מימד משלים בעת בניית המיומנויות המעשיות של התלמיד.

לימודי תורת המוזיקה יתחלקו לשתי יחידות לימוד נבדלות:

"יחידת בסיס" חיצונית (כיתות י'- י"א): (1 יח"ל) ובה יסודות התיאוריה וההרמוניה המסורתית, לצד פרקי יסוד של פיתוח שמיעה וסולפג'. יחידה זו תהיה משותפת לכל מגמות המוזיקה בישראל, ולימודיה יתפרשו על-פני כיתה י' במלואה, וכיתה י"א במלואה או בחלקה (מועד סיום לימודי היחידה החיצונית והמעבר ללימודי התכנית הפנימית ייקבע ע"י סגל המגמה, וזאת על פי קצב הלימוד וההספקים הטיפוסיים בכל מגמה ומגמה).

"יחידה מתקדמת" פנימית (כיתה י"ב), (1 יח"ל) ובה לימודי המשך בהרמוניה, פיתוח שמיעה וסולפג'. תכני הלימוד ביחידה זו יקבעו ע"י רכז המגמה וסגל המורים ויעוצבו בהתאם לסוג/סוגי המוזיקה בה/ם מתמחה המגמה. יעדיה הסופיים של היחידה ייקבעו ע"פ רמתם הממוצעת של התלמידים במגמה, וזאת ע"פ סטנדרטים רב-שנתיים קבועים מראש.

לדוגמה: מגמה המתמחה במוזיקה אמנותית ("קלאסית") תוכל להעמיק בתחום ההרמוניה הארבע-קולית, הירמונים בסגנון באך, באס ממוספר, הרמוניה כרומטית וכיו"ב.

מגמה המתמחה בתחום המוזיקה הפופולארית תוכל להעמיק בתחום ההרמוניה הרלוונטית לה, תקנה את שיטת הרישום הנהוגה בתחום, תעסוק במשקלים ובמקצבים המורכבים הייחודיים לה וכיו"ב.

בתכנית המוצעת: תורת המוזיקה כחלק מלימודי הליבה (3 יח"ל), בהערכה חיצונית (למידה בכיתות י'- י"ב), ובה יסודות התיאוריה וההרמוניה המסורתית, לצד פרקי יסוד של פיתוח שמיעה וסולפג', על פי הפרוט המצורף. חומר זה יהיה משותף לכל מגמות המוזיקה. קצב הלימוד ייקבע ע"י סגל המגמה. המבחן יתקיים בכתה י"ב.

ניתן יהיה להעמיק ולהרחיב בכל אחד מתחומי "תורת המוזיקה" אף מעבר למפורט למעלה, וזאת במסגרת שיעורי בחירה של היחידה הבית ספרית, ובהתאם לסדרי העדיפויות ולתכניות הלימודים שיגובשו במגמה.

החומרים המוזיקליים על פיהם יתבססו לימודי תורת המוזיקה, בהעמקה בשיעורי הבחירה, יהיו בזיקה לאופי המגמה. לדוגמה: מגמה הכוללת רכיב משמעותי של ג'אז, צריכה לשאוף לכך ששיעורי פיתוח השמיעה, התיאוריה וההרמוניה יכללו חומרים המציגים את אבני הבניין של תחום זה.

בנוסף, יש להבטיח זיקה בין מקצועות תורת המוזיקה השונים, וכן בינם לבין מקצועות תרבויות המוזיקה. לפי תפיסה זו אין ללמד על תופעות שונות בתחום התיאוריה וההרמוניה ללא המחשה צלילית מתאימה. וכן, יש להציג תופעות אלו בהקשרן, כולל דוגמאות בהן הן מופיעות ביצירות מוזיקליות.

נושאים מרכזיים בתורת המוזיקה: תיאוריה, הרמוניה, פ"ש וסולפג'

(הערה: פירוט זה מצביע על התווית הדרך של תכנה"ל. ספרי הלימוד שאושרו מציגים מתודות ספציפיות של כותביהם, לא בהתאמה מוחלטת לתכנית זו. לכן, במקום לסמן בן־רוד את החלקים שצומצמו במסגרת ההלימה ראו באתר את ספר התיאוריה המקוון וכן מצגת עדכנית בתורת המוזיקה לקראת בגרות חיצונית).

תיאוריה

הצליל

- תכונות הצליל
- מושגים כלליים בתורת הצליל
- המקלדת: מבנה ועקרונות

תיווי מוסיקלי

- יסודות התיווי המוסיקלי
- מפתחות סול, פה

מקצב

- ערכים ריתמיים
- משקלים שכיחים (2/4, 3/4, 4/4, 3/8, 6/8, 9/8)
- תבניות מקצב בסיסיות
- מקצב מנוקד, סינקופה, טריולה, המיולה
- מבנים ריתמיים יסודיים בג'אז ובמוזיקה הפופולארית
- תבניות יסודיות במוזיקה מזרח-תיכונית

הוראות ביצוע

- דינמיקה
- מפעם
- הוראות והנחיות ביצוע שכיחות
- אמצעי פיסוק וארטיקולציה

מרווחים

- מרווחים מלודיים והרמוניים
- קונסוננס ודיסוננס
- היפוכי מרווח
- אנהרמוניה
- מרווחים מוגדלים ומוקטנים
- פתרונות למרווחים דיסוננטיים

טונליות

- טונליות, מודאליות, א-טונליות
- סולמות מז'ור ומינור
- מעגל הקוינטות
- סולמות מקבילים
- צלילים יציבים ופעילים בסולם

אשנב לסולמות נוספים :

- כרומטי, טונים שלמים, פנטטוני
- מודוסים שכיחים ("כנסיתיים")
- סולמות אופייניים במוזיקה יהודית ("שטייגרים")
- מקאמאת מזרח-תיכוניים ומיקרו-טונאליות

אקורדים

- ארבעה סוגי אקורדים משולשים במצב יסודי והיפוכיהם
- ספטאקורדים - שבעה סוגי ספטאקורדים במצב יסודי
- הספטאקורד הדומיננטי והיפוכיו
- אשנב לאקורדים אופייניים במוסיקה פופלארית וג'אז

טרנספוזיציה – עקרונות בסיסיים

פיתוח שמיעה וסולפג'

תחום פיתוח השמיעה ימחיש הלכה למעשה את החומר הנלמד בתחום התיאוריה ויצג - עד כמה שניתן - "תמונת ראי" צלילית של חומר זה. המושגים והתופעות השונות יומחשו, יודגמו, יתורגלו ויבוצעו בשלל אופנים: שירה, נגינה או תיפוף, רישום בכתב וזיהוי בע"פ.

למרות האמור, היות שחלק מן החומרים התיאורטיים מחייבים זמן הפנמה ותרגול רב יותר כאשר עוסקים בהם במדיום השמיעתי, טבעי כי חלק מסוים מן החומרים התיאורטיים (בדרך כלל המורכבים יותר) יילמדו להלכה, אך לא יתורגלו למעשה.

כל המרכיבים בחומר הלימוד ייושמו ויוטמעו בהכתבות ריתמיות, בהכתבות מלודיות ובהכתבות הרמוניות, אשר אורכן ומורכבותן יתפתחו בהדרגה.

מרכיב יסוד נוסף הינו השירה, דרכה יתרגל התלמיד את הערכים השונים ויפנים אותם. גם כאן רמת המורכבות תעלה בהדרגה.

תרגילי קריאה מהדף ("פרימה ויסטה") יהיו חלק בלתי נפרד מתהליך הלימוד. יש לבחור תרגילים, הקלים לפחות בדרגה אחת מן התרגילים אותם מתרגלים בכיתה.

מקצב

- ערכים ריתמיים
- משקלים פשוטים, מורכבים ומעורבים
- תבניות מקצב בסיסיות
- מקצב מנוקד, סינקופה, טריולה, המיולה

מרווחים

- מרווחים מלודיים והרמוניים
- קונסוננס ודיסוננס
- היפוכי מרווח
- מרווחים מוגדלים ומוקטנים
- פתרונות למרווחים דיסוננטיים

סולמות (יב)

- סולמות מז'ור ומינור
- סולמות נוספים: כרומטי, טונים שלמים, פנטטוני, מודוסים

אקורדים

- אקורדים משולשים במצב יסודי והיפוכיהם
- ספטאקורדים - שבעה סוגי ספטאקורדים במצב יסודי
- הספטאקורד הדומיננטי והיפוכיו

הכתבות

- הכתבות חד-קוליות דיאטוניות בסולמות שונים (במדרג קושי ואורך עולים - עד 8 תיבות)
- הכתבות חד קוליות דיאטוניות בשילוב צלילים זרים מעטים (במדרג קושי ואורך עולים - עד 8 תיבות)
- הכתבת קדנצות בסיסיות ומורחבות
- הכתבות ריתמיות בכל המשקלים הסטנדרטיים (תוך שילוב הדרגתי של האלמנטים הכלולים בקטגוריית ה"מקצב" המפורטת למעלה)

הרמוניה

עקרונות השפה הטונלית

- פונקציות ראשיות
- המעגל הפונקציונאלי

אקורדים

- מצבי אקורד – פתוח וסגור
- מצבי סופרן שונים

עקרונות ההרמוניה המסורתית

- חיבורי אקורדים על פי "הובלת קולות"
- הכפלות בסיסיות
- מנעד הקולות השונים וחוקי המרחקים שביניהם
- הסולם המינורי- מאפיינים וטיפול בבעיות יחודיות
- קווינטות ואוקטבות מקבילות ונסתרות
- ספטאקורד דומיננטי – היפוכים ופתרונות

קדנצות

- סוגי קדנצות עיקריים ושימושיים

הרמון (פונקציות ראשיות בלבד)

- הרמון בס
- הרמון סופרן
- פרשנות של מלודיה נתונה (עד פראזות פשוטות מכוראלים של באך או קטעי פסנתר פשוטים)

מודולציות וסוגי מודולציות בסיסיים

ניתוח הרמוני של יצירה

שירת סולפז'

שירה נקיה, מדויקת ושוטפת, הן מבחינת הצלילים והן מבחינת המקצב, בשמות התווים ובהתייחסות למפעם ולסימני דינמיקה והבעה.

א. קטע מוכן מראש

ב. קריאה מהדף

2 יח"ל – פרקי בחירה- פירוט

נושא בית ספרי*	הרכבי ביצוע	תכנית לימודים
20%	20%	
9 ש"ש בחלוקה פנימית, לפי שיקול דעת רכז המגמה ובלבד שיתקיים רצף נגינה בהרכבים לאורך כל שנות הלימוד במגמה		שעות לימוד לתלמיד
1 יח"ל	1 יח"ל	חלוקה ליח"ל
דרכי הערכה בית ספריים- שיקול דעת רכז המגמה והצוות באישור מפמ"ר	דרכי הערכה בית ספריים- שיקול דעת רכז המגמה והצוות באישור מפמ"ר	דרכי הערכה/היבחנות פנימית

*ר' פירוט נושא בית ספרי , אופציות לבחירה בעי 24-25

הערות לגבי הנושא הבית ספרי:

1. ניתן לראות את סך כל השעות המוקדשות לנושא כמאגר אחד : ניתן יהיה להגמיש את האופן בו יוקצו השעות בפועל ביחס לסמסטרים, ואף – במקרים מיוחדים – גם ביחס לשנות הלימוד.
2. ניתן להציע יותר מנושא אחד בו-זמנית, ולפצל את המגמה למספר קבוצות מקבילות, וזאת בכפוף למספר תלמידים מינימלי בכל קבוצה.

ביצוע

הגדרת התחום

ביצוע כלי או קולי במסגרת הרכבים שונים (תזמורת, מקהלה, הרכבים קאמריים שונים), מהווה חלק בלתי נפרד מלימודי המוזיקה במגמה, והמחייב את כל התלמידים.

ההתנסות בביצוע תאפשר לתלמידים היכרות עם המוזיקה בהיבטיה המעשיים-מיומנותיים, ותזמן להם חוויה מוזיקלית משמעותית, אישית וקבוצתית; כל זאת בצד הפנמה, הטמעה ויישום של הערכים, התכנים ודרכי החשיבה הנרכשים בלימודים התיאורטיים והעיוניים ומתוך שמירה על זיקה בין הלימודים העיוניים לבין רפרטואר הביצוע.

ביצוע מוזיקה במסגרת ההרכבים יאפשר לתלמידים התפתחות מוזיקלית תוך כדי דיאלוג ביקורתי ומשוב עם עמיתים, ויזמן תהליכי שילוב ושיתוף במסגרת הקבוצה.

ביצוע באירועים בית ספריים וקהילתיים יהווה להם תרומה תרבותית וחברתית, ויעשיר את המבצעים והמאזינים כאחד.

מטרות כלליות

במסגרת לימודי הביצוע יתמודדו התלמידים עם רפרטואר מגוון ואיכותי ויציעו פרשנות אישית מושכלת. התלמידים יפתחו מיומנויות טכניות קוליות או כליות, מיומנויות פרשניות והבעתיות, יכולות ביצוע הדרושות להשתתפות בהרכב, כישורי פרזנטציה ותקשורת בין מבצע למאזין, ואסטרטגיות למידה ואימון. כל זאת מתוך מודעות למאפייני הקול האנושי או כלי הנגינה הנבחר, לסוג המוזיקה, לסגנונה, לתקופתה ולהקשריה, ולתהליך הלמידה.

הישגים מצופים

ביצוע קולי:

שירה סולנית ובהרכבים, של רפרטואר מגוון ואיכותי. התלמידים ידגימו:

א. מיומנויות קוליות:

- הפקה קולית נכונה ומשוחררת

- ביצוע שוטף תוך שליטה במגוון איכויות צליליות, ואמצעי הבעה מוזיקליים
- דיוק רתמי, מלוּדי, אינטונציה ואיכות צלילית, הנשענים על טיפוח השמיעה
- דיקציה ברורה

ב. פרשנות/ הבעתיות:

- שימוש מודע בדינמיקה, טמפו, פיסוק, ארטיקולציה.
- עיצוב הבעתי, תוך יצירת פרשנות (אינטרפרטציה) מושכלת ובהתייחסות ל:
  - א. טקסט, ב. תקופה, סוגה וסגנון היצירה, ג. מסורות ביצוע, ד. ביטוי אישי של התלמיד

ג. יכולות שירה בהרכב:

- הקשבה, תיאום, איזון בין הקולות/ התפקידים השונים ויצירת דיאלוג ביניהם.

ד. כישורי פרזנטציה אישיים וקבוצתיים:

- הצגת מילולית של המוזיקה והמחשת תכניה הבולטים ע"י התלמידים.

ביצוע כלי:

א. מיומנויות כליות:

- ביצוע שוטף ושליטה כלית במגוון איכויות צליליות ואמצעי הבעה מוזיקליים.
- דיוק רתמי, מלוּדי, אינטונציה ואיכות צלילית, הנשענים על טיפוח השמיעה ועל פיתוח תפיסה כוללת של היצירה המבוצעת.

ב. פרשנות והבעה:

- שימוש מודע בדינמיקה, טמפו, פיסוק, ארטיקולציה, התוויות הבעה, וזאת בהתייחסות לתכנים המוזיקליים והחוץ-מוזיקליים של היצירה, לתקופה, לסוגה ולסגנון היצירה, למסורות ביצוע, ולביטוי האישי של התלמיד.

ג. יכולות נגינה בהרכב:

- הקשבה, תיאום, איזון

ד. כישורי פרזנטציה אישיים וקבוצתיים:

- הצגה מילולית של המוזיקה והמחשת תכניה הבולטים ע"י התלמידים.

הנושא הבית ספרי:

הנושא הבית ספרי יבחר ויעוצב על ידי סגל המגמה, תוך מתן ביטוי לתחומי המוזיקה אותם מבקשת המגמה להדגיש ולהרחיב. הנושאים יועברו לאישור המפמ"ר בטרם החלתם כתכנית לימודים בפועל.

מערך הנושאים שיפורט להלן מהווה הצעה לנושאי לימוד פוטנציאליים במסגרת הנושא הבית ספרי. אין בהצעות אלו משום תכתיב או תחליף לחשיבה אוטונומית שתתבצע במגמות.

נושא בית ספרי- 1 יח"ל- אפשרויות לבחירה*

אפשרות א' - דוגמאות להרחבה ולהעמקה מתוך חומרי הליבה

הרחבה והעמקה תרבויות המוזיקה	הרחבה והעמקה אינטגרלי תורת+תרבויות	הרחבה והעמקה תורת המוזיקה
נושא נוסף (1-13)	אנליזה רבת פנים של יצירות	הרחבה של פיתוח השמיעה
תולדות הג'אז		העמקה בהרמוניה קלאסית
זמר עברי / מוזיקה פופולרית בישראל		הרמוניה של הג'אז
תרבויות מוזיקליות נבחרות מרחבי העולם		
מוזיקה מזרח תיכונית (מסורתית)		
מסורות מוזיקליות של קהילות ישראל		

* לבחירה מינימום נושא אחד מתוך ההיצע הנ"ל.

ניתן להציע רעיונות נוספים לאישור מפמ"ר.

אפשרות ב' - דוגמאות לנושאי בחירה מחוץ לחומרי הליבה

נושא רב- תחומי בשיתוף תחומי אמנויות / מדעים / אחרים

אקוסטיקה וסאונד

מוזיקה ומחשבים

עיבודים

קומפוזיציה

פרויקט מוזיקלי-קהילתי (למשל אופרה)

ביצוע אישי